

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇATIŞMA ÇÖZÜM BECERİLERİNİN SOSYO-DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

EXAMINATION OF CONFLICT RESOLUTION SKILLS OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS IN TERMS OF SOCIO-DEMOGRAPHIC VARIABLES

Serkan MUTLUOĞLU

Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsü

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Doktora Öğrencisi, Lefkoşa-KKTC

palamut.palamut@gmail.com

Yrd. Doç. Dr. Gürsen TOPSES

Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi

Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Lefkoşa-KKTC

gtopses@ciu.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı ilkökul öğrencilerinin çatışma çözüm becerilerini sosyo-demografik değişkenlere göre incelemektir. Girne'deki 4. ve 5. sınıf öğrencileri araştırmanın çalışma evreni olarak seçilmiştir. Seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen %38,8 (n=57) kız ve %61,2 (n=90) erkek öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak Sarı(2005) tarafından geliştirilen "Çatışma Çözümü Becerileri Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde araştırmanın amaçları doğrultusunda aritmetik ortalama, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis hesaplanmıştır. Bu çalışmada önem düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin çatışma çözüm becerilerinin bir boyut dışında cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmuş, kardeş sayılarına göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Sınıf düzeylerine göre ise sadece bir boyutta anlamlı farklılık bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: çatışma, çatışma çözümü, ilkökul öğrencileri

ABSTRACT

Aim of this is to examine conflict resolution skills of elementary school students in terms of socio-demographic variables. Students from 4th and 5th in Girne degree were preferred as target population of the study. 38.8 % (n=57) girl and 61,2 (n=90) boy students were included in this study via random sampling method. "Scale of Conflict Resolution Skills", developed by Sarı (2005), was applied as a data collection tool. For the analysis of data, arithmetic average, t-test and single sided variant analysis(ANOVA), Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis were performed in parallel with the aims of the study. In this study, importance level was defined as 0,005. At the end of the study, except for one point, a considerable difference between genders in conflict resolution skills we defined however, there was not a considerable difference between two genders in view of sibling amount. And only one kind of considerable difference was defined when school grades were based on.

Keywords: conflict, conflict resolution, elementary school students

GİRİŞ

Son zamanlarda okullarda öğretmenleri, velileri ve okul idaresini en çok meşgul eden konulardan biri de yaşanan çatışmalardır. Çatışma, iki ya da daha fazla kişinin isteklerinin birbiriyle uyuşmaması sonucunda ortaya çıkan anlaşmazlıktır (Mourer, 1991).

Çatışma en az iki taraf arasında, değer, fikir, inanç, ilgi, algı, kültürel faktörler, sosyal roller, ihtiyaçlar, iletişim becerileri yönünden farklılıklar olduğu durumlarda yaşanabilen, gerilim, engellenme, rekabet, değişiklik ve müdahaleler sonucunda yaşanan durumlardır (Kavalcı, 2001). İnsanın olduğu her yerde, bir başka deyişle toplumsal etkileşimin olduğu her yerde doğal olarak çatışma ortaya çıkmaktadır (Açıkgöz, 1996).

Çatışma çözme, tarafların başarılı bir sonuç elde edilinceye dek aynı fikirde olmadıkları, konu ya da durum üzerinde çalışması süreci olarak tanımlanmaktadır (Sweeney ve Carruthers, 2006). Önceleri kişilerarası çatışmalar yıkıcı olarak ele alınırken daha sonra bu duruma olumlu bir bakış açısı oluşmuştur. Çünkü çatışmalar bağlılığı artırma, taraflar arasında güç dengesini sürdürme, probleme yaratıcı çözüm yolu bulma gibi bazı olanaklar sağlar (McFarland, 1992).

Çatışma çözme davranışları, bireylerin yaşadıkları çatışmaları çözmek için gösterdikleri tepkilerdir. Bunlar genellikle kaçma, saldırganlık (kavga etme) ve işbirliği (problem çözme) şeklinde üçe ayrılmaktadır (Öner, 2000). Araştırmacılar, öğrencilerin okul ortamında; sınıfta, bahçede, serviste, derste ya da oyun oynarken çatışmaya girebildiklerini ve bu çatışmaları genellikle sözel ya da fiziksel saldırıda bulunarak çözmeye çalıştıklarını belirtmektedirler (Johnson ve Johnson, 1995; Johnson ve Johnson, 2000; Bemak ve Keys, 2000).Çatışma durumunda tarafların, fiziksel ya da sözel saldırıda bulunma gibi olumsuz çatışma çözme yollarını kullanmaları çatışmanın sonuçlarının, her iki taraf için de yıkıcı olmasına neden olmaktadır. Oysa ki çatışmalar yapıcı bir biçimde sonuçlandığında, çatışma yaşayan kişiler olumlu bir değişim ve gelişim yaşayabilmektedir (Johnson ve Johnson, 2000). Öğrencilerin, çatışma yaşadıklarında şiddette bulunmayı etkili bir yöntem olarak görmeleri ve kendilerince etkili buldukları bu yöntemi uygulamaları; onların akranlarıyla ve öğretmenleriyle ilişkilerini bozmakta ve eğitim yaşamlarında verimli olamamalarına neden olmaktadır (Taştan, 2006).

Öğrencilerin çatışmalara gösterdikleri tepkileri inceleyen çalışmalar, öğrencilerin bir çatışma durumunda, problem çözme ve uzlaşma-işbirliği yöntemlerinden daha çok, öğretmenden yardım isteme, kavga etme ya da kaçma davranışlarında bulduklarını göstermiştir (Haar ve Krahe, 1999; Stevens, 2003). Thomas (1976) ve Rahim, Magner ve Shapiro'ya göre (2000) bireyler yaşadıkları çatışmaları çözmek için hükmetme (Zorlama), kaçınma (geri çekilme), uyma (yatıştırma), uzlaşma ve bütünleşme (işbirliği) olmak üzere beş strateji kullanırlar.

Çatışma insanın olduğu her yerde vardır. Çatışmadan kaçınamayız. Çatışma ne olumlu ne de olumsuz bir durumdur. Çatışmaları çözme için tercih edilen stratejiler sonucun yapıcı veya yıkıcı olmasına yol açmaktadır. Çatışmaların yıkıcı bir şekilde sonuçlanması öğrencilerin güvenli bir ortamdan yoksun bir şekilde eğitim almasına ve okul başarısının düşmesine yol açmaktadır. Bu araştırmanın sonuçları ilkökul öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerine göre çatışma çözüm becerilerindeki benzerlik ve farklılıkları ile ilgili veri sağlayarak bu alanda yapılacak çalışmalara kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı ilkökul öğrencilerinin çatışma çözüm becerilerini sosyo-demografik değişkenlere göre incelemektir. Araştırmanın problem cümlesi “İlkökul öğrencilerinin çatışma çözüm becerileri sosyo-demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir” şeklinde ifade edilmiştir.

Bu temel problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıtlar aranmıştır:

1. Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri bütünleşme alt ölçeği puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri kaçınma alt ölçeği puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri uyma alt ölçeği puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri hükmetme alt ölçeği puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

5. Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri bütünleşme alt ölçeği puanları sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
6. Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri kaçınma alt ölçeği puanları sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
7. Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri uyma alt ölçeği puanları sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
8. Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri hükmetme alt ölçeği puanları sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
9. Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri bütünleşme alt ölçeği puanları kardeş sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
10. Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri kaçınma alt ölçeği puanları kardeş sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
11. Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri uyma alt ölçeği puanları kardeş sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
12. Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri hükmetme alt ölçeği puanları kardeş sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?”

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modelle gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri, geçmişten ya da şu anda halen mevcut olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan durum, olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem

Girne'deki 4. ve 5. sınıf öğrencileri araştırmanın çalışma evreni olarak seçilmiştir. Seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen %38,8 (n=57) kız ve %61,2 (n=90) erkek öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir

Veri Toplama Aracı

Çatışma Çözümü Becerileri Ölçeği (ÇÇBÖ): Çatışma Çözümü Becerileri Ölçeği”, Sarı tarafından 2005 yılında geliştirilmiştir. Ölçek, 26 maddeden oluşan 5’li’likert tipi ölçek (1-katılıyorum ve 5-katılmıyorum) olarak geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin bütünleşme, uyma, kaçınma ve hükmetme olmak üzere dört faktörde toplandığı görülmüştür. Ölçeğin güvenirlik çalışması, her alt boyut için tutarlılık katsayısına bakılarak hesaplanmıştır. Bu anlamda; hükmetme alt boyutu için Cronbach Alfa katsayısı “0.69”, kaçınma alt boyutu için Cronbach Alfa katsayısı “0.56”, uzlaşma ve bütünleşme alt boyutları için Cronbach Alfa katsayısı “0.71”, olarak bulunmuştur. Ölçeğin iki yarı test güvenirliği için yapılan analizler sonucunda güvenirlik; hükmetme alt boyutu için “0.70”, kaçınma alt boyutu için “0.70”, uzlaşma alt boyutu için “0.73” ve uyma alt boyutu için “0.56” olarak hesaplanmıştır (Sarı, 2005).

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde araştırmanın amaçları doğrultusunda aritmetik ortalama, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis hesaplanmıştır. Bu araştırmada önem düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri bütünleşme alt ölçeği puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Cinsiyete göre bütünleşme alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Tablo 1’de görüldüğü gibi yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda öğrencilerinin bütünleşme alt ölçeği puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır. (U=1843,50 p<0,05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında kız öğrencilerin(SO=86,66), erkek öğrencilere (SO=65,98) göre bütünleşme puanlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin Çatışma Çözüm Becerileri Bütünleşme Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Mann-Whitney U-Testi Sonucu

Cinsiyet	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kız	57	86,66	4939,50	1843,50	,004
Erkek	90	65,98	5938,50		

Araştırmanın ikinci alt problemi “Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri kaçınma alt ölçeği puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Cinsiyete göre kaçınma alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla t-testi uygulanmıştır. Tablo 2’de görüldüğü gibi yapılan t-testi sonucunda öğrencilerinin kaçınma alt ölçeği puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır ($t_{145}=-2,051$ p<0,05). Erkek öğrencilerinin kaçınma alt ölçeği puan ortalamaları ($\bar{x}=19,022$), kız öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=17,456$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin Çatışma Çözüm Becerileri Kaçınma Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Kız	57	17,456	4,322	145	-2,051	,042
Erkek	90	19,022	4,625			

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri uyma alt ölçeği puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Cinsiyete göre uyma alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla t-testi uygulanmıştır. Tablo 3’de görüldüğü gibi yapılan t-testi sonucunda öğrencilerinin kaçınma alt ölçeği puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır ($t_{145}=-2,300$ p<0,05). Erkek öğrencilerinin uyma alt ölçeği puan ortalamaları ($\bar{x}=14,633$), kız öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=13,017$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin Çatışma Çözüm Becerileri Uyma Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Kız	57	13,017	4,248	145	-2,300	,023
Erkek	90	14,633	4,087			

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri hükmetme alt ölçeği puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Cinsiyete göre hükmetme alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı

bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla t-testi uygulanmıştır. Tablo 4’de görüldüğü gibi yapılan t-testi sonucunda öğrencilerinin hükmetme alt ölçeği puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılık göstermediği saptanmıştır ($t_{145} = -1,677$ $p > 0,05$).

Tablo 4. Öğrencilerin Çatışma Çözüm Becerileri Hükmetme Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

		n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Cinsiyet	Kız	57	13,386	8,634	145	-1,677	0,096
	Erkek	90	15,244	4,788			

Araştırmanın beşinci alt problemi “Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri bütünleşme alt ölçeği puanları sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Sınıf düzeyine göre bütünleşme alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla t-testi uygulanmıştır. Tablo 5’te görüldüğü gibi yapılan t-testi sonucunda öğrencilerinin bütünleşme alt ölçeği puan ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılık göstermediği saptanmıştır ($t_{145} = -1,673$ $p > 0,05$).

Tablo 5. Öğrencilerin Çatışma Çözüm Becerileri Bütünleşme Alt Ölçeği Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

		n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Sınıf	Dördüncü	47	31,212	5,176	145	1,673	0,096
	Beşinci	100	32,740	5,176			

Araştırmanın altıncı alt problemi “Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri kaçınma alt ölçeği puanları sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Sınıf düzeyine göre kaçınma alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla t-testi uygulanmıştır. Tablo 6’da görüldüğü gibi yapılan t-testi sonucunda öğrencilerinin kaçınma alt ölçeği puan ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır ($t_{145} = -2,924$ $p < 0,05$). Beşinci sınıf öğrencilerinin kaçınma alt ölçeği puan ortalamaları ($\bar{x} = 19,150$), dördüncü sınıf öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x} = 16,851$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 6. Öğrencilerin Çatışma Çözüm Becerileri Kaçınma Alt Ölçeği Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

		n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Sınıf	Dördüncü	47	16,851	4,95624	145	-2,924	0,004
	Beşinci	100	19,150	4,18843			

Araştırmanın yedinci alt problemi “Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri uyma alt ölçeği puanları sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Sınıf düzeyine göre uyma alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla t-testi uygulanmıştır. Tablo 7’de görüldüğü gibi yapılan t-testi sonucunda öğrencilerinin kaçınma alt ölçeği puan ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılık göstermediği saptanmıştır ($t_{145} = -0,657$ $p > 0,05$).

Tablo 7. Öğrencilerin Çatışma Çözüm Becerileri Uyma Alt Ölçeği Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

		n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Sınıf	Dördüncü	47	14,340	4,444	145	0,657	0,512
	Beşinci	100	13,850	4,110			

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri hükmetme alt ölçeği puanları sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Sınıf düzeyine göre hükmetme alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla t-testi uygulanmıştır. Tablo 8’de görüldüğü gibi yapılan t-testi sonucunda öğrencilerinin hükmetme alt ölçeği puan ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılık göstermediği saptanmıştır ($t_{145} = 1,166$ $p > 0,05$).

Tablo 7. Öğrencilerin Çatışma Çözüm Becerileri Uyma Alt Ölçeği Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

		n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Sınıf	Dördüncü	47	15,446	4,853	145	1,166	0,246
	Beşinci	100	14,090	7,243			

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri bütünleşme alt ölçeği puanları kardeş sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Kardeş sayılarına göre bütünleşme alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır. Tablo 9’da görüldüğü gibi yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda öğrencilerin kardeş sayılarına göre bütünleşme alt ölçeği puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Çatışma Çözüm Becerileri Bütünleşme Alt Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayılarına Göre Kruskal-Wallis Testi Sonucu

Kardeş sayısı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Kardeşi yok	25	82,50	3	2,194	,533	-
Bir kardeş	64	69,95				
İki kardeş	31	78,81				
Üç ve daha fazla kardeş	27	70,22				

Araştırmanın onuncu alt problemi “Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri kaçınma alt ölçeği puanları kardeş sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Kardeş sayılarına göre kaçınma alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tablo 10’da görüldüğü gibi yapılan (ANOVA) testi sonucunda öğrencilerin kardeş sayılarına göre kaçınma alt ölçeği puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Çatışma Çözüm Becerileri Kaçınma Alt Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayılarına Göre F-Testi Sonucu

	n	\bar{x}	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark	
Kardeş sayısı	Kardeşi yok	25	20,240	4,4840	1,801	0,150	-	
	Bir kardeş	64	18,078	4,3069				3
	İki kardeş	31	18,387	3,8702				143
	Üç ve daha fazla kardeş	27	17,555	5,6318				146

Araştırmanın on birinci alt problemi “Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri uyma alt ölçeği puanları kardeş sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Kardeş sayılarına göre uyma alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tablo 11’de görüldüğü görüldüğü gibi yapılan (ANOVA) testi sonucunda öğrencilerin kardeş sayılarına göre uyma alt ölçeği puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Çatışma Çözüm Becerileri Uyma Alt Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayılarına Göre F-Testi Sonucu

	n	\bar{x}	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark	
Kardeş sayısı	Kardeşi yok	25	14,480	4,865	2,145	0,097	-	
	Bir kardeş	64	13,218	3,815				3
	İki kardeş	31	15,451	4,372				143
	Üç ve daha fazla kardeş	27	13,777	4,012				146

Araştırmanın on ikinci alt problemi “Öğrencilerin çatışma çözüm becerileri hükmetme alt ölçeği puanları kardeş sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Kardeş sayılarına göre hükmetme alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tablo 11’de görüldüğü görüldüğü gibi yapılan (ANOVA) testi sonucunda öğrencilerin kardeş sayılarına göre hükmetme alt ölçeği puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin Çatışma Çözüm Becerileri Hükmetme Alt Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayılarına Göre F-Testi Sonucu

	n	\bar{x}	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark	
Kardeş sayısı	Kardeşi yok	25	12,400	5,338	1,488	0,220	-	
	Bir kardeş	64	15,593	8,396				3
	İki kardeş	31	14,419	4,580				143
	Üç ve daha fazla kardeş	27	14,074	3,872				146

SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yapılan karşılaştırmalarda kız öğrencilerin bütünleşme puan ortalamaları erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Benzer nitelikteki araştırmalardan problem çözme (bütünleşme) bakımından Filiz (2009) cinsiyete göre anlamlı farklılık bulurken, Şahin (1999) fark olmadığını saptamıştır. Erkek öğrencilerin kaçınma ve uyma puan

ortalamları kız öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Kız ve erkek öğrencilerin hükmetme puanları arasında fark bulunmamıştır. Karataş (2005) ve Ağlamaz (2006) da saldırganlığın cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Buna karşın Efiltili (2006), Yaşankul (2007), Rehber (2007), Öz (2007), Kılıçaslan (2009) yaptıkları araştırmada ise saldırganlığın cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşmışlardır. Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre yapılan karşılaştırmalarda 5. sınıf öğrencilerin kaçınma puan ortalamaları 4. sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuş, bütünleşme, hükmetme ve uyma puanları arasında fark olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin kardeş sayılarına göre yapılan karşılaştırmalarda ise bütünleşme, uyma, kaçınma ve hükmetme puanları arasında fark olmadığı saptanmıştır.

ÖNERİLER

Araştırmanın sonucunda şu önerilerde bulunabilir: Erkek öğrencilerinin kaçınma ve uyma düzeylerinin kızlardan daha yüksek olmasının nedenleriyle ilgili nitel araştırmalar yapılabilir. 5.sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerinden kaçınma düzeylerinin daha yüksek olmasının nedenleriyle ilgili nitel araştırmalar yapılabilir. Öğrencilerin bilgisayar kullanma amaçlarına ve izledikleri programlara göre çatışma çözüm becerilerini inceleyen araştırmalar yapılabilir. KKTC’de diğer ilçelerde de öğrencilerin çatışma çözüm becerilerini karşılaştıran araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, K. (1996). *Etkili öğrenme ve öğretme*, İzmir: Kanyılmaz Matbaası.

Ağlamaz, T. (2006). *Lise öğrencilerinin saldırganlık puanlarının kendini açma davranışı, okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba öğrenim düzeyi ve ailenin gelir düzeyi açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Bemak, F. ve Keys, S. (2000). *Violent and aggressive youth. Intervention and prevention strategies for changing times*. California: Corwin Pres, Inc. A Sage Publications Company.

Efiltili, E. (2006). *Orta öğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin saldırganlık, denetim odağı ve kişilik özelliklerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Filiz, A. (2009). *Farklı lise türlerindeki öğrencilerin empatik eğilimleri ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yedi Tepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Haar, B.F. ve Krahe, B. (1999). Strategies For Resolving Interpersonal Conflict In Adolescence A German-Indonesian Comparison. *Journal Of Cross-Cultural Psychology*, 30 (6), 667-683.

Jonson, D.W. ve Jonson, R.T. (1995). *Reducing school violence through conflict resolution*. Virginia: Association For Supervision and Curriculum Development.

Jonson, D.W. ve Jonson, F.T. (2000). *Joining together: Group theory and group skills* (7. Edition). Boston: Allyn ve Bacon, A Pearson Education Company. Allyn ve Bacon, A Pearson Education Company.

Karasar, N.(2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Pegem Yayıncılık, İstanbul.

McFarland, W.P. (1992). Counselors teaching peaceful conflict resolution, *Journal of Counseling and Development* , 71(1); 18-22.

Karataş, Z. B. (2005). Anne baba saldırganlığı ile lise öğrencilerinin saldırganlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. 317, s.30-39.

Mourer, R.E. (1991). “Managing Conflict: Tactics For School Administrators.” Boston: Allyn& Bacon. [http:// www.ebsco.com](http://www.ebsco.com)

Öner, U. (2000). *Çatışma çözme ve arabuluculuk eğitimi*. İlköğretimde Rehberlik. (Editör: Yıldız Kuzgun) (2. Baskı). (198-237). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Öz, S. E. (2007). *İlköğretim 1. kademe 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

Rahim, A., Magner, N.R., Shapiro, D.L. (2000). Do Justice Perception Influence Styles of Handling Conflict With Supervisors ? : What Justice Perceptions, Precisely? *The International Journal of Conflict Management*, Vol.11, No. 1, 9-31.

Rehber, E. (2007). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Sarı, S. (2005). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerine çatışma çözümü becerilerinin kazandırılmasında akademik çelişki, değer çizgisi, güdümlü tartışma yöntemlerinin etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Stevens, R. (2003). Conflict resolution and peer mediation: *Underlying Values*. *Encounter*, 16 (2), 52-56

Şahin, Z. (1999). *Çocukların psiko-sosyal temelli problem çözme becerisinin çeşitli değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

Taştan, N. (2006). *Çatışma çözme eğitimi ve akran arabuluculuğu*. Ankara: Nobel Yayın

Thomas, K.W. (1976). Conflict and conflict management. In M.D. Dunnette (Ed.), *Handbook of Industrial Organizational psychology* (pp.889-935). Chicago: Rand McNally College Publishing Company.

Yaşankul, N. (2007). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin saldırganlık eğilimleri ile eğitim algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Extend Abstract

Recently, one of the issues which busy minds of the teachers at schools, parents and school administration is conflicts taking action. Conflict is disagreement emerging as a result of un-matching ideas of two or more persons (Mourer, 1991). Conflicts are situations experienced between at least two parties as a result of tension, prevention, rivalry, change and interventions when there is difference in value, thought, belief, interest, cognition, cultural elements, social roles, needs, and communication skills (Kavalcı, 2001). In every place human being exists, in a different words, in every place there happens social interaction, conflict appears inevitably (Açıkgöz, 1996). Conflict resolution is defined as a process in which parties work on the issue or the situation disagreed until they get a successful result (Sweeney and Carruthers, 2006). While previously conflicts were recognized as destructive, later on a more positive approach to conflict appeared. Because, conflict gives some chances like strengthening of commitment, maintenance of power balance between parties, find innovative solutions to problems (Mc Farland, 1992). Conflict resolution tendencies are reactions given by individuals to solve conflicts they experience. These generally differ into three groups as ignorance, aggression (quarreling) and cooperation (problem solving) (Öner, 2000). Researchers state that students may conflict at school atmosphere, in classrooms, in the garden, at school bus, during courses or when playing games, and they try to solve these conflicts by verbal or physical attack (Johnson and Johnson, 2000; Bemark and Keys, 2000). When there happens a conflict, their preference of negative conflict resolution ways like physical or verbal attack causes the result of the conflict to be destructive for both sides. Nonetheless, when conflicts were ended in a positive way, individuals in conflict may experience a positive change and development (Johnson and Johnson, 2000). Acceptance of aggression as an effective way and application of this way by students when they have a conflict spoils their relation with their peers and teachers, and results in failure in educational life of them (Taştan, 2006). According to Thomas (1976) and Rahim, Magner and Shapiro (2000), in order to solve resolve conflict they experience, individuals use five strategy as ruling (forcing), ignorance(refraining), acceptance (making becalm), agreement and unification (cooperation). It is expected that results of this study, by supplying data for similarities and differences in conflict resolution skills of elementary school students in terms of socio-demographic characteristics, may act as a source for studies which will be pursued in this field. Target of this study is to examine conflict resolution skills of elementary school students in accordance with socio-demographic variables. Students from 4th and 5th in Girne degree were preferred as target population of the study. 38.8 % (n=57) girl and 61.2 % (n=90) boy

students -147 students- were included in this study via random sampling method. This study was attained by a model. Scanning models are research approaches aiming to depict a situation, which existed in the past or exists currently, in the original form it has. Situation, event, individual or object aimed in the study are tried to be identified under their own conditions and in their original forms (Karasar, 2005). Developed by Sarı (2005) as a data collection tool, "Conflict Resolution Skills Scale" was applied. This scale was developed under 26 items as 5 likert scale (1- agrees, 5 opposes). As a result of the factor analysis which applied during scale development phase, it was observed that scale was summarized under four factors as unification, acceptance, ignorance and ruling. Reliability of the scale was defined by using consistency parameter for each sub-aspect. In this respect, for ruling sub-aspect "0,69", Cronbach Alfa parameter; for ignorance sub-aspect "0,56", Cronbach Alfa parameter; for acceptance and unification sub-aspects ""0,71", Cronbach Alfa parameter were calculated. As a result of the analyses made for two- half test reliability of the scale, for reliability: ruling sub-aspect parameter "0,70", ignorance sub-aspect parameter "0,070", acceptance sub-aspect parameter "0,73" and acceptance sub-aspect parameter "0,56" were calculated (Sarı, 2005). In parallel with the aims of the study, arithmetic average, t-test and single sided variant analysis (ANOVA), Mann - Whitney U and Kruskal - Wallis were calculated for data analysis. Importance level was accepted as 0,005 in this study. At the end of the study, comparisons made on basis of gender shows that unification point averages of girls students are considerable higher than boy students. In similar studies, while Filiz (2009) found considerable difference between genders, Şahin (1999) found no difference. Ignorance and acceptance point averages of boy students were higher than girl students. There found no difference between ruling points of girl and boy students. Karatas (2005) and Aglamaz (2006) also get the result that aggression does not differ between two genders. On the other hand, in their studies, Efilti (2006), Yaşankul (2007), Rehber (2007), Öz (2007), Kılıçaslan (2009) get the result that aggression considerable differs between two genders. In the comparisons made based on school grades, ignorance point averages of 5th grade students were considerable higher than ignorance point averages 4th grade students, and there observed no difference in unification, ruling and acceptance points. In the comparison made based on sibling amount of the students, there found no difference in points of unification, acceptance and ruling. These advice may be given at the end of the study: Qualitative studies may be performed about the reasons of the fact that ignorance and acceptance levels of boy students are higher than girl students. Qualitative studies may be performed about the reasons of the fact that ignorance level of 5th grade students are higher than that ignorance level of 4th grade students. Studies examining computer using aims of students and their conflict resolution skills in accordance with the program they follow may be performed.